

ע"פ 2165/23 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2165/23

לפני:

כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופט י' כשר

המערערת:

מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב:

פלוני

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר
שבע ב-ת"פ 4738-08-21 מיום 29.1.2023 שניתן
על ידי השופט י' ליבדרו

תאריך הישיבה: י' באייר התשפ"ג (1.5.2023)

בשם המערערת: עו"ד מסעד מסעד

בשם המשיב: עו"ד נסרין סלאמה

בשם שירות המבחן: גב' קרן פלצר

פסק-דין

עמוד 1

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט י' ליבדרו) ב-ת"פ 4738-08-21 מיום 29.1.2023, בגדרו נגזרו על המשיב 3 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, בגין הרשעתו בעבירות נשק ועבירות נוספות.

הערעור נסוב על קולת העונש.

עיקרי כתב האישום המתוקן

1. נגד המשיב הוגש כתב אישום מתוקן המונה ארבעה אישומים. על פי האישום הראשון, במהלך חודש מרץ בשנת 2021 בלאל אלקשעאלה (להלן: בלאל) נסע יחד עם אחר בעודו מוביל ברכבו נשק ארוך מסוג M16 ובו מחסנית עם כדורים. השניים הגיעו לפגישה עם המשיב בסמוך לביתו ברהט, ובמהלכה בלאל הציע למשיב לקנות את הנשק בתמורה ל-65,000 ש"ח. בלאל מסר את הנשק למשיב, אשר ירה באמצעותו 6 כדורים באוויר. לאחר מכן, בלאל ירה את שאר הכדורים שהיו במחסנית. המשיב אמר לבלאל שהוא לא מעוניין לרכוש את הנשק. בגין האמור, יוחסו למשיב עבירות של החזקת נשק ותחמושת לפי סעיף 144(א) רישה וסיפה לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ניסיון לרכישת נשק לפי סעיף 144(א) רישה יחד עם סעיף 25 לחוק; וירי מנשק חם לפי סעיף 340א(א) לחוק.

2. במסגרת האישום השני, מתואר כי במהלך חודש הרמאדן בשנת 2021 המשיב החזיק בקרטון המכיל 25 כדורי אקדח. המשיב יצר קשר עם בלאל והציע למכור לו את התחמושת. בשיחה נוספת בין השניים, בלאל שאל מהו המחיר עבור התחמושת, ומשהמשיב ענה לו כי ימכור את התחמושת עבור סך של 550 ש"ח, השיב לו כי מחיר זה יקר עבורו, והעסקה לא יצאה אל הפועל.

זמן מה לאחר מכן, איהאב בן עטא קשאעלה (להלן: איהאב) יצר קשר עם בלאל וביקש לרכוש כדורים לאקדח. בלאל פנה למשיב בנדון, והמשיב שלח לו תמונה של התחמושת ואמר לו כי ימכור לו אותה עבור סכום של 500 ש"ח. בלאל השיב כי באפשרותו למכור את התחמושת בתמורה לסך של 600 ש"ח והאחרון הסכים. בהמשך לאמור, בלאל נסע לביתו של המשיב, שילם 500 ש"ח תמורת התחמושת והוביל אותה לביתו ברהט. משם, אחר מטעמו של איהאב הגיע לביתו של בלאל ולקח את התחמושת ושילם 600 ש"ח. בגין האמור, יוחסו למשיב עבירות של ניסיון לסחר בתחמושת לפי סעיף 144(ב) יחד עם סעיף 25 לחוק וסחר בתחמושת לפי סעיף 144(ב) לחוק.

3. בגדרי האישום השלישי, תואר כי עובר לחודש מאי בשנת 2021 בלאל והמשיב ישבו יחד ברכב כשהם מחזיקים באקדח ובו כדורים. בלאל החזיק באקדח, והמשיב לקח את האקדח מידו וירה מחוץ לחלון הרכב בעוד בלאל מתעד את מעשיו באמצעות טלפון נייד. בגין האמור, יוחסו למשיב עבירות של החזקת נשק ותחמושת לפי סעיף 144(א) לחוק וירי מנשק חם לפי סעיף 340א(א) לחוק.

4. כמפורט באישום הרביעי, במהלך שנת 2020, מספר חודשים עובר להתרחשות יתר האירועים המנויים

בכתב האישום המתוקן, המשיב הציע למ', ג' ו-נ' (להלן: מ', ג' ו-נ') - עמם הייתה לו היכרות מוקדמת, לגנוב יחדיו כלי "איירסופט", והם הסכימו להצעתו. מספר ימים לאחר מכן, המשיב, מ' ו-ג' הגיעו לחנות לממכר כלי "איירסופט" בעיר שדרות (להלן: החנות) ברכב השייך לאחיו של מ', כשהם עוטים כפפות ומסכות כירורגיות ובעוד מ' מצויד גם בלום. המשיב ו-ג' עקרו את סורגי דלת הכניסה באמצעות הלום ו-ג' גם שבר בעזרתו את דלת הכניסה העשויה מזכוכית. המשיב, מ' ו-ג' נטלו מהחנות מספר כלי "איירסופט" וחרוזים (להלן: החרוזים) המשמשים לירי. לאחר המעשה, התברר כי מדובר ב-40 כלי "איירסופט".

באותה העת, נ' המתין לאחרים ברהט משתפקידו היה להחביא את כלי ה"איירסופט" והחרוזים. הארבעה נפגשו, ספרו את הרכוש שגנבו, והמשיב, ג' ו-נ' הלכו להסתירו בבית הקברות בעיר. כעבור מספר ימים, הארבעה הוציאו את הרכוש וחילקו אותו ביניהם. המשיב מכר חלק מהרכוש לאחרים עבור כ-1,000 ש"ח לכלי. בגין האמור, יוחסו למשיב עבירות של התפרצות לבניין לפי סעיף 407(ב) לחוק, היזק בזדון לפי סעיף 452 לחוק; וגניבה לפי סעיף 384 לחוק (להלן: אירוע הפריצה והגניבה).

עיקרי גזר הדין

5. המשיב הורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש. בגזר דינו, בית המשפט המחוזי עמד על החומרה שבעבירות נשק המסכנות את שלום הציבור וביטחוננו וכן את הסדר הציבורי. נקבע כי מעשי המשיב המפורטים בגדרי האישומים 1-3 מהווים אירוע פלילי אחד המלמד על היקף פועלו בשוק כלי הנשק הבלתי חוקיים. זאת, בין היתר, נוכח ריבוי העבירות שביצע ומגוון הכלים בהם עשה שימוש. לצד האמור, בית המשפט המחוזי נתן דעתו לכך שבחלק מהמקרים הורשע המשיב בעבירות ניסיון בלבד; לעובדה כי עבירות ההחזקה בנשק נמשכו זמן קצר; ולכך שעבירות הירי בנשק חם נעשו במקום ובאופן שלא היה בו כדי לסכן חיי אדם. ביחס לאירוע הגניבה, הודגש כי המשיב ויתר המעורבים גנבו כלים המשמשים לירי, כי המעשים בוצעו לאחר תכנון וכי המשיב יזם אותם והיה הרוח החיה בביצועם. בהינתן האמור, ובשים לב למדיניות הענישה המחמירה ביחס לעבירות נשק, נקבע כי מתחם העונש ההולם בגין אישומים 1-3 הוא 2-4 שנות מאסר; וכן כי מתחם העונש ההולם בגין אירוע הפריצה והגניבה הוא 8-20 חודשי מאסר.

6. בגזירת עונשו של המשיב בגדרי מתחם העונש ההולם, בית המשפט שקל, בין היתר, את הודאת המשיב והאחריות שנטל על מעשיו; גילו הצעיר; והנזק שייגרם לו ולמשפחתו כתוצאה מהעונש שייגזר עליו. עוד התחשב בכך שהמשיב הורשע בהכרעת דין חלקית במספר עבירות אלימות שבוצעו במהלך מבצע "שומר חומות" (ומשפטו טרם הסתיים); וכן בצורך בהרתעת הרבים והרתעת המשיב עצמו. בנוסף, צוינה גם המלצת שירות המבחן על פיה יש להטיל על המשיב ענישה "מוחשית והרתעתית". עוד נקבע כי נוכח עיקרון האחידות בענישה אין מקום לגזור על המשיב עונשים זהים לאלו שנגזרו על ג' ו-נ' - 12 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית ו-2 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, בהתאמה. זאת, נוכח חלקו המשמעותי במעשים, בשים לב לכך שהורשע בעבירות חמורות יותר, ונוכח העובדה שביצע את המעשים כבגיר, בעוד ג' היה קטין. יוער, כי גזר הדין בעניינו של מ' טרם ניתן במועד גזר דינו של המשיב.

בשקלול האמור, נגזר על המשיב עונש של 3 שנות מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת נשק, למשך 3 שנים; קנס בסך 6,000 ש"ח; ופיצוי לבעל החנות באירוע הפריצה והגניבה בסך 3,000 ש"ח.

7. לטענת המערערת, חרף הרטוריקה "החריפה" בה עשה שימוש בגזר הדין, בית המשפט המחוזי הקל עם המשיב יתר על המידה הן בקביעת מתחמי הענישה הן בגזירת עונשו בגדרם - באופן שהתוצאה העונשית בעניינו חורגת במידה קיצונית לקולה ממדיניות הענישה המחמירה הנוהגת ביחס לעבירות נשק. התוצאה היא, לשיטת המערערת, כי העונש שנגזר על המשיב אינו הולם את חומרת מעשיו המלמדים על מעורבות עמוקה בעולם עבירות הנשק. כן נטען, כי אל מול חומרה זו בית המשפט המחוזי נתן משקל רב מדי לקולה לנסיבות מסוימות בביצוע העבירות, בכללן משך הזמן הקצר שבו בוצעו עבירות ההחזקה. המערערת הוסיפה וטענה כי על עונשו של המשיב ליתן ביטוי משמעותי יותר לעברו הפלילי, בפרט נוכח סמיכות הזמנים בין מועד ביצוע עבירות האלימות במבצע "שומר חומות" בהן הורשע לעבירות מושא הערעור דנן; כמו גם לשיקולי הרתעת היחיד והרבים.

בדיון לפנינו, המערערת חזרה על עיקר נימוקיה והדגישה כי גם עניינו של אירוע הגניבה, במהותו, קשור לעולם עבירות הנשק בראי הסיכון העצום הנשקף מ"הקלות הבלתי נסבלת", כלשונו, שבה ניתן להפוך כלי "איירסופט" לכלי נשק שבכוחו להמית. לצורך ביסוס קביעתה הפנתה, בין היתר, להחלטה 549 של הממשלה ה-36 "תכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022-2026" (24.10.2021).

8. מנגד, באת-כוח המשיב טענה כי העונש שנגזר עליו הולם את חומרת מעשיו ונסיבותיו הפרטניות, כמו גם את מדיניות הענישה הנוהגת, ואין להחמיר עמו. לטענתה, מעשיו אינם מלמדים כי הוא בעל מעורבות עמוקה בעולם עבירות הנשק, בפרט בשים לב לנסיבות המקלות שבהן ביצע את העבירות אשר נזקפו כדין לקולה על ידי בית המשפט המחוזי. כן נטען, כי חלק מהעבירות עניינן בתחום התחמושת וחומרתן פחותה. באת-כוח המשיב הוסיפה כי נסיבותיו האישיות, ובכלל זה גילו הצעיר במועד ביצוע העבירות - אף הן מצדיקות את דחיית הערעור. בדיון לפנינו, חידדה באת-כוח המשיב כי יש לדחות את טענת המערערת על פיה ניתן להסב כלי "איירסופט" לכלי נשק כהגדרתם בחוק, מאחר שהיא חורגת מהאמור בכתב האישום המתוקן ואינה נתמכת על ידי חוות דעת מתאימה.

דיון והכרעה

9. ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 2649/21 סילברה נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (19.2.2023)).

בחינת העונש שנגזר על המשיב בראי מדיניות הענישה המחמירה בעבירות נשק, חומרת מעשיו ונסיבותיו הפרטניות, מעלה כי גזר הדין של בית המשפט המחוזי מקל עמו באופן המצדיק את התערבות בית משפט זה. משכך, דין הערעור להתקבל.

10. על חומרתן הרבה של עבירות הנשק עמד בית משפט זה פעם אחר פעם. עבירות אלו הפכו זה מכבר ל"מכת מדינה" בחברה הישראלית (ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקה 16 (5.11.2019)). הן מסכנות את שלום הציבור, גם בהיותן "קרקע פורייה" לביצוע עבירות אחרות - החל מעבירות איומים וכלה בעבירות המתה, ובשל

יכולתן לגרום לפגיעות בגוף ובנפש (ע"פ 2283/22 אל נבארי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 לחוות דעתו של חברי השופט ח' כבוב (31.7.2022); ע"פ 3728/22 מסאלחה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (9.8.2022)).

נוכח האמור, הודגש לא אחת כי יש לנקוט במדיניות ענישה ממשית ומשמעותית, בה ניתן מעמד בכורה מבין שיקולי הענישה לשיקולי הרתעת היחיד והרבים, שמשמעותה הרחקת עברייני הנשק מהחברה לפרק זמן משמעותי, על ידי השמתם מאחורי סורג ובריה (ע"פ 2880/23 מדינת ישראל נ' עיסא, פסקה 11 (25.4.2023); ע"פ 8900/21 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.8.2022)). כן נקבע, כי עונש מאסר בפועל לתקופה של 3 שנים בגין עבירות הקשורות לנשק התקפי הוא ברף הנמוך של הענישה הראויה (ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (28.7.2022)). וכפי שקבעתי בעבר, המסר העונשי הנגזר ממדיניות הענישה האמורה הוא כי "שומר נפשו ושלומו - ירחק מעבירות הנשק באשר הן, קלות כחמורות" (ע"פ 78/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (26.7.2022)).

זאת ועוד, מדיניות הענישה המחמירה חלה על "כל חוליית השרשרת העבריינית" בעבירות הנשק, החל ממי שסוחר בנשק לא חוקי או רכיביו, ועד למי שנוטל אותו לידו ועושה בו שימוש לא חוקי (ע"פ 4456/21 מדינת ישראל נ' אבו עבסה, פסקה 15 (23.1.2022)).

11. גם המחוקק נקט לאחרונה בצעדים להתמודדות עם היקף תופעת עבירות הנשק וחומרתן. כך, חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח 472, מחייב גזירת "עונש מזערי" לעבירות החזקה, רכישה וסחר בנשק, בין היתר, המהווה רבע מהעונשים המרביים הקבועים בצד - וזאת לצורך הגברת ההרתעה מפני ביצוען (דברי הסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 142 - הוראת שעה) (עונש מזערי על החזקת נשק בלא רשות על פי דין), התשפ"א-2021, ה"ח 90). בדומה, נקבעה בסעיף 4(2) לחוק המאבק בכלי הנשק הבלתי חוקיים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התשפ"ג-2023, בין היתר, החמרה בעונש המרבי בגין עבירת רכישת נשק. יובהר - שינויי חקיקה אלו אינם חלים בעניינו של המשיב, ואין לזקוף אותם לחובתו. הדברים נכתבים רק על מנת לסקור בתמצית את הצעדים הננקטים - הן על ידי בית המשפט, הן על ידי המחוקק, לצורך מיגור תופעת השימוש והסחר בנשק בלתי חוקי.

12. בעניינו, המשיב ביצע עבירות נשק מכל הבא ליד - החזיק בכלי נשק, ירה בהם, ניסה את ידו ואף הצליח לסחור בתחמושת וכן ניסה לרכוש נשק מדגם M-16 בעל פוטנציאל נזק רב. בסך הכל הורשע בביצוע לא פחות מ-7 עבירות נשק בתקופה קצרה של כשישה חודשים.

13. לצד מעשים אלו, נזקפת לחובת המשיב הרשעתו באירוע הפריצה והגניבה. לעניין זה, מקובלת עליו טענת המערערת שלפיה ישנה חומרה נוספת בכך שהרכוש שנגנב הוא כלי "אירסופט" וחרוזים. לצד זאת, מבלי ביסוס ראיתי נוסף, אני מתקשה לקבל טענה בדבר היקף הצעדים הנדרשים לצורך הסבת כלי זה ל"כלי נשק" כהגדרתו בחוק, משעניין זה לא הוצג במפורט לפני הערכאה הדיונית או לפנינו. אף בהתחשב באמור, עונשו של המשיב, גם ביחס לאישום זה, קל מן הראוי.

14. למדיניות הענישה וטיב מעשיו של המשיב, המצדיקים ענישה מחמירה, מצטרף תסקיר שירות המבחן בעניינו. תסקיר זה אינו חיובי - לשון המעטה, והמלצתו היא להשית על המשיב ענישה "מוחשית והרתעתית".

15. בדיון לפנינו טענו באי-כוח הצדדים ברגש רב. באת-כוח המשיב הדגישה את השפעת נסיבותיו האישיות של המשיב כצעיר בחברה הבדואית המתמודדת עם אתגרים רבים על עניינו. אל מול טיעון זה, בא-כוח המשיב עמד על החומרה הרבה של תופעת עבירות הנשק והשלכותיה על החברה הבדואית. שמעתי ברוב קשב את טיעוני הצדדים, ומשעשיתי כן מצאתי כי נסיבותיו האישיות של המשיב אינן מצדיקות הקלה של ממש, וממילא כי הן נסוגות מול יתר שיקולי הענישה. שכן, אין לפנינו מקרה של אדם צעיר אשר "מעד" באופן חד-פעמי, אלא מי שלא נרתע מביצוע שורת עבירות נשק חמורות בזמן קצר. מעורבותו העמוקה בעולם הסחר והשימוש בנשק בלתי חוקי - בולטת; ולמרבה הדאגה, המשיב אף לא נרתע מביצוע ירי באקדח מחוץ לחלון רכב בעוד שאחר מתעד את מעשיו באמצעות טלפון נייד. עד כדי כך לא חשש מאימת הדין. באמור יש חומרה מיוחדת, ומיותר לומר כי התנהלות המשיב מהווה התרסה וזלזול ברשויות אכיפת החוק.

16. טרם סיום, אציין כי באת-כוח המשיב הלינה לפנינו על סיווגו של המשיב על ידי שירות בתי הסוהר כבעל "שיוך ארגוני", על כל המשתמע מכך. איני מביע כל דעה ביחס לטענות אלו, משאין זה ההליך המתאים לדון בהן.

17. אשר על כן, ובשים לב לכך שאין זו מדרכה של ערכאת ערעור למצות את הדין, אציע לחברי לקבל את הערעור ולהחמיר בעונשו של המשיב כך שיעמוד על 54 חודשי מאסר בפועל, חלף 3 שנות המאסר שנגזרו עליו בבית המשפט המחוזי. יתר רכיבי גזר הדין יותרו על כנם.

שופט

השופט ח' כבוב:

אני מסכים.

שופט

השופט י' כשר:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, י"ג באייר התשפ"ג (4.5.2023).

עמוד 6

שופט

שופט

שופט
